

ВІДГУК**офіційного опонента**

доктора економічних наук, старшого наукового співробітника
Горячука Валерія Федоровича
на дисертацію Созанського Любомира Йосиповича
«Імперативи розвитку промисловості регіонів України в умовах
економічної глобалізації», подану на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук за спеціальністю
08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

1. Актуальність дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами, планами та темами

Формування стійких конкурентних позицій України на міжнародній арені є важливим завданням на шляху до інтеграції у світовий економічний простір в умовах глобалізації. Міцним підґрунтям для цього виступає переробна промисловість, розвиток якої забезпечує підвищення ефективності національної економіки, зростання зайнятості, належний рівень життя населення та соціальна стабільність.

Статистичні дані підтверджують, що в Україні вже більше 20 років відбувається процес деіндустріалізації. Індекс виробництва в промисловості у 2021 році впав до рівня 76,9 % порівняно з 2007 роком, а в переробній промисловості - до 77,7 %. Деіндустріалізація та втрата промислового потенціалу є основною причиною тривалого економічного спаду в Україні. Відбувається спрощення структури української економіки та зниження її технологічності. Вона втрачає здатність виробляти високотехнологічні промислові товари з високим рівнем доданої вартості і характеризується зростанням частки сільського господарства і добувної промисловості, а також зниженням технологічного рівня переробної промисловості. У 2020 році частка високотехнологічних і середньо-високотехнологічних галузей у створенні доданої вартості переробної промисловості скоротилася майже у 1,5 рази порівняно з 2013 роком.

Ступінь зносу основних засобів в переробній промисловості один з найвищих показників серед видів економічної діяльності. Зростання зношеності основних засобів є результатом низького рівня інвестицій. Рівень валового нагромадження основного капіталу у ВВП України у 2021 році впав до 13,2 %. Прямі іноземні інвестиції, на які покладалися великі надії, стали від'ємними, відбувається не надходження їх в країну, а відтік. Їх загальна

сума скоротилася з 67,0 млрд. дол. США у 2013 році до 48,9 млрд. дол. США у 2021 році, тобто відтік склав майже 30 %. У 2021 році частка коштів інвесторів-нерезидентів у загальному обсязі капітальних інвестицій склала лише 0,1 %.

Низький рівень інвестицій в основні засоби, високий рівень їх зносу, відтік прямих іноземних інвестицій обумовили низький рівень фондоозброєності в Україні. Цей показник на одного працівника в Україні в 5-6 разів менше, ніж в країнах ЄС. Внаслідок цього продуктивність праці суттєво менше, а за характером вона, в основному, середньо-низькотехнологічна та низькотехнологічна.

Особливого значення набувають трансформації у державній політиці розвитку промисловості взагалі і переробної промисловості зокрема. Проте досвід України свідчить, що поступовий сталий розвиток промисловості забезпечити вкрай важко без створення відповідних внутрішніх стимулів, для чого необхідно розробити та впровадити нові стратегічні імперативи державної політики в цій сфері. Саме на досягнення цієї мети спрямована дисертаційна робота Созанського Л.Й., в якій здійснено розробку нових і поглиблення та удосконалення існуючих теоретичних і методологічних підходів до обґрунтування імперативів розвитку промисловості регіонів України в умовах економічної глобалізації.

Тема дисертації тісно пов'язана з планами науково-дослідних робіт Державної установи «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього Національної академії наук України»: «Складові підвищення конкурентоспроможності промисловості Західного регіону в умовах вільної торгівлі між Україною і ЄС» (номер державної реєстрації 0115U003899); «Форми реалізації потенціалу розвитку переробних виробництв Західного регіону України» (номер державної реєстрації 0118U003054); «Розвиток машинобудування в Україні на засадах локалізації vs кооперації» (номер державної реєстрації 0121U111962); «Наукові засади структурної трансформації промислового сектора економіки регіонів України» (номер державної реєстрації 0120U002104); «Наукові засади формування моделі сталого ендогенного зростання регіонів України в умовах адміністративно-фінансової децентралізації» (номер державної реєстрації 0117U000691); «Методологічні засади smart-спеціалізації регіонів України» (номер державної реєстрації 0119U103908). В рамках цих науково-дослідних робіт розроблено: методичний підхід до оцінювання конкурентоспроможності промисловості на мезо рівні та проведено комплексну діагностику

ефективності функціонування промислового сектора економіки регіонів України з урахуванням структури їх переробної промисловості та структури валової доданої вартості; методологічний підхід до вибору потенційних сфер смарт-спеціалізації на мезо рівні; методичну платформу для визначення напрямків імпортозаміщення у регіонах України за сегментами споживання промислової продукції; методичний підхід до визначення ступеня локалізації виробництва, який базується на розрахунку частки вітчизняної складової у кожному з базових елементів секторальної структури витрат (проміжного споживання); пропозиції щодо нетарифного стимулювання розвитку українських машинобудівних компаній на засадах локалізації в умовах посилення глобальних викликів, міжнародної конкуренції та відкритості ринків; визначені ключові проблеми та особливості розвитку вітчизняної деревообробної і легкої промисловості на підставі порівняльного аналізу рівня витратності та ресурсного забезпечення деревообробних і текстильних виробництв в Україні у регіональному розрізі; обґрунтовано закономірності впливу економічної глобалізації на структурні параметри переробної промисловості; розроблено методику діагностики структурних трансформацій промислового сектора економіки у регіональному вимірі; розроблено детерміновані економіко-математичні моделі оптимізації технологічної структури переробної промисловості за критеріями підвищення ефективності функціонування виробництв та інноваційності.

2. Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наведені у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо обґрунтованими, що підтверджується оприлюдненням результатів дослідження на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях та критичним узагальненням значної кількості фундаментальних праць вітчизняних та закордонних вчених економістів щодо проблем та тенденцій розвитку переробної промисловості України та країн ЄС, а також використанням широкого масиву статистичних даних. Рівень проведеного дослідження свідчить про глибоку обізнаність дисертанта з напрацюваннями провідних вчених і фахівців та практиків, що підтверджується коректним вибором та вирішенням наукових та практичних завдань.

Теоретичною і методичною основою дослідження є положення вітчизняної та зарубіжної економічної науки щодо функціонування ринкової економіки. Тему дослідження розглянуто всебічно та докладно. Логіка структури роботи визначена її метою та сформульованими науково-практичними завданнями. Основні наукові результати дослідження отримані дисертантом особисто і характеризуються науковою новизною.

Обґрунтованість та достовірність основних наукових положень дисертації, одержаних результатів, висновків та рекомендацій підтверджується використанням загальнонаукових, теоретичних та спеціальних методів дослідження, зокрема: логічного узагальнення, синтезу, статистичного, економічного та системного аналізу, структурування та ранжування, формалізації, таксономічного та кореляційно-регресійного аналізу, детермінованого факторного аналізу, лінійного програмування.

Висновки та рекомендації є логічним завершенням проведених досліджень, а практичне значення дослідження підтверджуються сукупністю викладених наукових результатів. Форма представлення наукових результатів свідчить про достатню теоретичну підготовку здобувача та вміння працювати з емпіричним матеріалом. В ході дослідження опрацьовано літературні джерела, серед яких праці вітчизняних і закордонних фахівців, закони України і нормативно-правові акти органів виконавчої влади, статистичні дані Державної та регіональних служб статистики України, Головного управління статистики Польщі, Організації економічного співробітництва і розвитку, Європейської Комісії.

3. Основні наукові результати дисертації, отримані особисто здобувачем

Наукова новизна одержаних в дисертаційній роботі результатів полягає в розробці нових та поглибленні існуючих підходів, гіпотез і методик, спрямованих на вирішення вагової науково-практичної проблеми – визначення імперативів розвитку промисловості регіонів України в умовах економічної глобалізації. Дисертація містить низку теоретичних та прикладних результатів, які свідчать про досягнення мети дослідження та вирішення поставлених в роботі завдань:

1. Обґрунтовано систему ключових імперативів розвитку промисловості України у контексті економічної глобалізації: підтримка вітчизняних підприємств; імпортозаміщення та локалізація промислового виробництва; стимулювання інноваційної активності підприємств;

збільшення масштабів та просторове поширення нових інноваційно-індустріальних центрів; створення передумов для технологічної модернізації вітчизняного машинобудування як ключового сегмента промисловості та центру міжсекторальних зв'язків; активізація технологічного розвитку переробних виробництв та їх ресурсного забезпечення; оптимізація її технологічної структури на користь високо- і середньо-високотехнологічних виробництв задля досягнення бажаних соціально-економічних параметрів (рівня зайнятості та заробітної плати). Ці імперативи спрямовані на захист інтересів вітчизняних підприємств, відновлення промислового розвитку та забезпечення національної безпеки (с. 67-68, 72-81, 96-98, 114-115, 300-303, 305-308, 318-319, 325-328, 342-348).

2. Підтверджено гіпотезу щодо впливу економічної глобалізації на структуру переробної промисловості, а саме що економічна глобалізація здебільшого збільшує частки домінантних виробництв та зменшує частку інших виробництв у структурі випуску та зайнятості. Це обумовлює посилення промислової спеціалізації та дає можливість прогнозувати потенційні структурні зміни у переробній промисловості України в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів (с. 67-68, 72-76).

3. Підтверджено гіпотезу щодо впливу економічної глобалізації на рівень імпортозалежності промислових виробництв та інноваційності їх продукції, а саме що економічна глобалізація збільшує імпортозалежність промислових виробництв (частку імпорту у витратах виробництв) та зменшує рівень інноваційності їх продукції (частку інноваційної продукції в обсязі реалізованої продукції). Це забезпечує підґрунття для формування системи пріоритетів розвитку та підтримки імпортозаміщення у переробній промисловості та розробки державних та регіональних програм розвитку інноваційних виробництв (с. 67-68, 77-81).

4. Розроблено методичний підхід до оцінки ефективності функціонування промисловості регіону за показниками-стимуляторами, які відображають рівень виробничо-трудої, інвестиційної та інноваційної активності, а також рентабельності діяльності суб'єктів господарювання. Особливість цього підходу полягає у поєднанні показників поточного стану і результатів діяльності промисловості за 10-річний період шляхом визначення інтегрального показника. Це дає можливість порівнювати поточний рівень ефективності функціонування промисловості регіонів із попереднім, діагностувати тенденцію змін і виявити стан та тенденцію просторової локалізації промисловості на регіональному рівні (с. 158-161).

5. Удосконалено методологічні засади оцінювання конкурентоспроможності промисловості регіонів, на основі коефіцієнту структурних переваг, який поєднує відповідні структурні детермінанти – показники часток промисловості у випуску, ВДВ і експорті ВДВ усіх видів економічної діяльності, а також показника частки ВДВ у випуску промисловості. Це забезпечує наукове базис для визначення трансформаційних тенденцій у промисловому секторі економіки України у регіональному розрізі, визначення перспективних напрямків розвитку промисловості регіонів, а також верифікації їх конкурентних переваг (с. 123-126).

6. Розроблено методичний підхід до вибору перспективних напрямків смарт-спеціалізації промисловості на регіональному рівні, який передбачає здійснення вертикального, горизонтального і секторального аналізу за системою показників (у розрізі видів промислової діяльності та окремих виробництв), а також здійснення експертних оцінок і побудову середньо- та довгострокових прогнозів розвитку економіки регіонів. Запропоновано систему індикаторів для розподілу потенційних напрямків смарт-спеціалізації промисловості регіону на три основні групи: фактичні та перспективні напрямки, середньо-перспективні напрямки і умовно-перспективні напрямки (с. 56-63).

7. Доведено наявність залежності між технологічною структурою переробної промисловості та її ефективністю (часткою ВДВ у випуску), а саме прямої залежності між часткою високо- і середньо-високотехнологічних виробництв у випуску переробної промисловості її ефективністю, а також оберненої залежності між часткою імпорту у проміжному споживанні переробної промисловості та її ефективністю (с. 300-303, 305-308, 318-319, 325-328).

8. Доведено, що ключовими проблемами розвитку машинобудування в Україні є низький рівень технологічності, висока ресурсомісткість виробництв, низький ступінь локалізації, наявність лише початкових ланок ланцюгів створення доданої вартості, висока залежність від імпортової продукції проміжного споживання саме машинобудування. Це обумовлює в якості імперативу розвитку промисловості регіонів України – створення передумов для технологічної модернізації вітчизняного машинобудування як найбільш інноваційного сегмента промисловості та центру міжсекторальних зв'язків (с. 300-303, 305-308, 318-319, 325-328).

9. Розроблено економіко-математичні моделі удосконалення структури випуску, ВДВ і проміжного споживання у переробній промисловості за критеріями підвищення технологічності і зниження рівня імпортозалежності

з метою підвищення ефективності переробної промисловості до бажаного рівня (с. 303-305, 308-311, 323-324, 328-329)

10. Розроблено комплекс пропозицій щодо визначення шляхів стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування, а саме: перегляд угод із СОТ і ЗВТ із ЄС у напрямку захисту національних економічних інтересів; формування системи науково-технічного та виробничого співробітництва між потужними вітчизняними компаніями та науково-дослідними інституціями; заохочення підприємств до внутрішнього інвестування в оновлення і модернізацію обладнання, а також впровадження ресурсозберігаючих технологій; запровадження програм пільгового кредитування у співпраці з міжнародними організаціями; посилення мотивації іноземних компаній до перенесення виробництв на територію України; залучення інвестицій міжнародних компаній шляхом створення сприятливого інституційного середовища; розробка інституційної системи просування експорту від маркетингових стратегій до заходів пом'якшення фінансових ризиків для експортерів; впровадження стимулюючих та компенсаційних механізмів (зокрема фіскальних) на державному, регіональному та місцевому рівнях; внесення змін до нормативно-правових документів, пов'язаних із регулюванням інноваційної діяльності в країні та стимулюванням розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу (с. 115, 219-220, 224-225, 231-235).

11. Виявлено залежність між часткою інноваційної продукції в обсязі реалізованої промислової продукції і часткою промисловості у зайнятості в економіці, а також залежність між індексом частки інноваційної продукції в обсязі реалізованої промислової продукції і індексом середньомісячної заробітної плати штатних працівників промисловості України. На підставі цього розроблено економіко-математичну модель удосконалення технологічної структури реалізованої промислової та інноваційної продукції у розрізі виробництв переробної промисловості за критерієм підвищення інноваційності. Результати моделювання забезпечують наукове підґрунття для планування та прогнозування промислового розвитку на регіональному рівні та підтверджують необхідність удосконалення технологічної структури переробної промисловості на користь високо- і середньо-високотехнологічних виробництв (с. 342-348).

12. Розроблено методологічний підхід до визначення ступеня локалізації виробництва, який базується на розрахунку частки вітчизняної складової витрат у проміжному споживанні у галузях переробної промисловості та, зокрема, у машинобудуванні. На основі запропонованої

економіко-математичної моделі змодельовано таку структуру проміжного споживання (у розрізі імпортової і вітчизняної складових у витратах) виробництв, за якої ефективність вітчизняної переробної промисловості відповідатиме рівню Польщі і може служити науковим підґрунтям для розробки програм імпортозаміщення в регіонах України (с. 200-203, 328-329).

13. Розвинуто нормативно-правові засади державного регулювання регіонального промислового розвитку, в частині нетарифного стимулювання розвитку українських машинобудівних компаній на засадах локалізації в умовах посилення глобальних викликів, міжнародної конкуренції та відкритості ринків; запропоновано комплекс фіскальних та організаційних інструментів, спрямованих на зменшення ступеня імпортозалежності національної економіки в усіх сегментах споживання промислової продукції; надано пропозиції щодо запровадження спрощених регуляторних процедур та інвестиційних стимулів для забезпечення розвитку вітчизняних підприємств легкої промисловості; запропоновано організаційно-економічний механізм відновлення сировинної бази текстильних та інших переробних виробництв у регіонах України (с. 96-98, 217-235, 288-293).

14. Розроблено методичний підхід до розрахунку щільності міжсекторальних зв'язків і ступеня витратності переробних виробництв на основі використання даних матриці Леонтьєва (таблиці «витрати-випуск»), що дозволяє визначати вектори структурно-динамічних трансформацій у проміжному і кінцевому споживанні промислової продукції (вітчизняної та імпортової), а також у валовому нагромадженні основного капіталу (с. 240-243, 272-278).

4. Наукова цінність і прикладна значущість наукових результатів

Одержані результати дослідження у сукупності вирішують важливу науково-прикладну проблему, яка полягає у визначенні імперативів розвитку промисловості регіонів України в умовах економічної глобалізації.

Наукова цінність результатів дослідження полягає у розробці теоретико-методологічних засад стимулювання та державної підтримки розвитку промисловості. Доведено негативний вплив економічної глобалізації на структуру переробної промисловості, інноваційність її продукції та рівень імпортозалежності (с. 67-68, 72-81), залежність між технологічною структурою переробної промисловості та її ефективністю (часткою ВДВ у випуску) (с. 300-303, 305-308, 318-319, 325-328), залежність

між часткою інноваційної продукції в обсязі реалізованої промислової продукції і часткою промисловості у зайнятості в економіці (с. 342-348). Доведено закономірність, що чим вища частка власної продукції переробної промисловості у структурі витрат (або проміжного споживання) її галузей, тим довші ланцюги створення валової доданої вартості та повніший технологічний цикл цього виробництва (с. 240-243, 272-278).

Прикладне значення результатів дослідження полягає в проведенні комплексної діагностики ефективності функціонування промисловості регіонів України (с. 158-161), розробці комплексу пропозицій щодо визначення шляхів стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування (с. 115, 219-220, 224-225, 231-235), розробці методичних засад оцінювання конкурентоспроможності промисловості (с. 123-126), методичного підходу до вибору перспективних напрямків смарт-спеціалізації промисловості на регіональному рівні (с. 56-63).

Практична цінність одержаних результатів підтверджується їх впровадженням у практику управління на державному та регіональному рівнях. Найважливішими серед них є пропозиції, які використані державними органами влади, зокрема: Комітетом Верховної Ради України з питань європейської інтеграції при розробці стратегічних документів розвитку промислового сектора економіки України в умовах поглиблення співпраці з ЄС; Комітетом Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва при розробці програмних документів розвитку окремих сегментів української переробної промисловості; Комітетом Верховної Ради України з питань економічного розвитку при визначенні пріоритетів промислового розвитку у період повоєнної відбудови; Підкомітетом з питань промислової політики Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку при розробці засад державної політики інноваційного розвитку; Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості України при розробці програмних документів щодо стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування в регіонах України; Міністерством економіки України при формуванні засад регіональної промислової політики; Міністерством розвитку громад і територій України при обґрунтуванні перспективних сфер смарт спеціалізації промисловості регіонів України, регіональними органами влади, зокрема: профільними департаментами державних адміністрацій при розробці регіональних програм і стратегій розвитку промисловості.

5. Повнота викладення положень дисертації в опублікованих наукових працях і в авторефераті

За темою дисертації у відкритому друці опубліковано 113 наукових праць загальним обсягом 157 ум. друк. арк., особисто здобувачу належить 86 ум. друк. арк. В тому числі: 8 монографій у співавторстві; 72 статті у наукових фахових виданнях (із них 6 статей у виданнях, включених до категорії “А”, Переліку наукових фахових видань України або у закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus), 12 наукових видань і наукових доповідей, 21 тези доповідей у збірниках матеріалів конференцій.

Результати дослідження доповідалися на 40 міжнародних і вітчизняних науково-практичних конференціях і семінарах. В публікаціях достатньою мірою розкрито основний зміст дисертації, повністю висвітлено новизну наукових результатів. Публікації відповідають встановленим вимогам, в них визначено наукові задачі, методи їх вирішення й описано отримані наукові результати. Автореферат написаний у науковому стилі, літературною мовою, згідно з поставленими вимогами і повною мірою відображає зміст і структуру дисертації.

6. Відповідність дисертаційної роботи встановленим вимогам

Дисертаційна робота містить усі необхідні структурні елементи та включає вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота написана українською мовою, з дотриманням наукового стилю викладання матеріалу. За змістом, структурою та оформленням робота відповідає вимогам МОН України до докторських дисертацій.

Мета, об'єкт, предмет дослідження сформульовані коректно. Відповідно до поставленої мети виконано всі завдання.

Зміст автореферату та викладені в ньому основні положення є ідентичними тим, які наведені у дисертації. Зміст та структура автореферату відповідає встановленим вимогам.

Усі наукові положення, висновки і рекомендації, викладені у дисертації, є особистим здобутком автора, відображають його власні погляди та напрацювання. В наукових працях, опублікованих у співавторстві, у дисертації містяться лише ті матеріали, розробки, напрацювання та ідеї, які належать особисто автору, про що зазначено у списку праць. Наукові та прикладні результати, викладені у дисертації Созанського Л.Й. на здобуття

наукового ступеня доктора економічних наук, не містять результатів кандидатської дисертації.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Поряд з позитивними сторонами, дисертаційна робота Созанського Л.Й. містить ряд недоліків та дискусійних положень:

1. В дисертації рівень індустріалізації економіки країни визначається як частка промисловості у випуску усіх видів економічної діяльності. На цій підставі національна економіка віднесена до індустріального типу. На наш погляд, такий висновок не відповідає реальному стану речей:

а) зменшення частки промисловості у випуску усіх видів економічної діяльності є загальносвітовою тенденцією. Але при цьому в багатьох розвинутих країнах обсяги промислової продукції у постійних цінах зростають, підвищується технологічний рівень виробництва й якість товарів. А зменшення частки промисловості у ВВП пов'язано з тим, що темпи зростання промисловості менше темпів зростання сфери послуг;

б) в Україні навпаки відбувається скорочення індексу виробництва в промисловості, у 2021 році він впав до рівня 76,9 % порівняно з 2007 роком, а в переробній промисловості до 77,7 %. Відбувається спрощення структури української економіки та зниження її технологічності. Країна втрачає здатність виробляти високотехнологічні промислові товари з високим рівнем доданої вартості і характеризується зростанням частки сільського господарства і добувної промисловості та зниженням технологічного рівня переробної промисловості.

2. В роботі економічна ефективність української переробної промисловості та її галузей оцінюється показником частки ВДВ у випуску. На нашу думку, для більш комплексного уявлення доцільно додатково використовувати такі показники: продуктивність праці як валову додану вартість на одного працівника та фондівіддача, як валова додана вартість на одиницю основних засобів.

3. В роботі доведено високу пряму кореляційну залежність між часткою промисловості у структурі зайнятості в Україні та часткою інноваційної продукції в обсязі реалізованої промислової продукції. Але при цьому поза увагою залишилися інші фактори, які впливають на частку промисловості у структурі зайнятості в Україні, а саме збільшення частки зайнятості в сфері послуг та посилення процесу роботизації.

4. Доцільно при оцінці інноваційності переробної промисловості також використовувати показники частки випуску та валової доданої вартості високо- та середньо високотехнологічних галузей в загальному обсязі цих показників переробній промисловості.

5. В роботі при оцінці структури та інших аспектів переробної промисловості широко використовується показник випуску продукції і недостатньо показник валової доданої вартості. Останній дає більш повне уявлення про стан промисловості. Випуск включає в себе валову додану вартість та проміжне споживання. Тобто, показник випуск відображає не лише результат діяльності самого підприємства, але й результати діяльності підприємств постачальників товарів та послуг. Наприклад, автоскладальне підприємство, яке здійснює збірку легкових автомобілів на основі імпорту великих блоків. У цьому випадку основний внесок у випуск автомобілів, у його вартість належить постачальникам. Тобто збільшення випуску продукції може бути не результатом діяльності підприємства, а наслідком збільшення обсягів спожитих товарів та послуг. Таким чином, показник випуску не дає повного уявлення про результати діяльності підприємств.

6. В роботі суттєву увагу приділено питанням розвитку та створенню сприятливих умов для інноваційних парків, В той же час поза увагою залишилися питання створення та розвитку індустріальних парків, які грають важливу роль в економіці розвинутих країн.

7. Недостатню увагу приділено питання фондоозброєності, яка є важливим фактором розвитку та рівня технологічності переробної промисловості та її галузей. За цим показником Україна поступається розвинутих країнам у кілька разів, що обумовлює процес деіндустріалізації в країні та низький технологічний рівень промисловості.

8. Загальний висновок

Проведене вивчення та аналіз докторської дисертації Созанського Л.Й. дає змогу зробити висновок, що за своїм змістом, теоретичним і логічним наповненням наукового змісту, практичною значущістю, обсягом та оформленням дисертація є завершеною науковою працею, що містить науково обґрунтовані результати, які у сукупності розв'язують важливу науково-практичну проблему загальнонаціонального значення – визначення імперативів розвитку промисловості регіонів України в умовах економічної глобалізації.

У роботі не встановлено фактів порушення академічної доброчесності, у ній відсутній академічний плагіат, фабрикації, фальсифікації.

Тема дисертаційної роботи є актуальною, зміст дисертації відповідає обраній темі. Мета роботи досягнута шляхом вирішення поставлених в ній завдань. Отримані здобувачем наукові результати мають як теоретичну, так і прикладну цінність.

Дисертація є цілісним, самостійним, логічним і завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному теоретичному та фаховому рівні. Дисертація оформлена відповідно до вимог МОН України, які ставляться до докторських дисертацій. Автореферат дисертації відображає усі положення, що захищаються. Тема та зміст дисертаційної роботи відповідають паспорту спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Основні результати дисертаційної роботи знайшли відображення у відкритому друці та апробовані на науково-практичних конференціях. За науковою новизною, теоретичною цінністю й практичною значущістю одержаних результатів робота відповідає вимогам, які ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, зокрема, пп. 7, 8, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, а її автор – Созанський Любомир Йосипович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, старший
науковий співробітник, старший
науковий співробітник відділу
міжрегіонального економічного розвитку
Українського Причорномор'я
ДУ «Інститут ринку та економіко-
екологічних досліджень НАН України»

Валерій ГОРЯЧУК

